

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

2025-11-04 Nr. NV-2468

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-25-1278(2) TAIS-25-15745(2)		DĖL PROFESINIO MOKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-450 2, 13, 14, 17, 36 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13-1 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau - Įstatymo projektas)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne	<i>Švietimo, mokslo ir sporto ministerija,</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Šiuo metu Profesinio mokymo įstatymas:

- Nereglamentuoja** profesinio mokymo programų **mokomosios kalbos**, todėl profesinio mokymo teikėjai, prisitaikydami prie besimokančiųjų poreikių, profesinį mokymą organizuoja užsienio kalba (neretai rusų kalba). Valstybinės kalbos mokėjimas svarbus ne tik užsienio šalių piliečių integracijai į darbo rinką, bet jų integracijai į visuomenę, taip pat atliepiant nacionalinius Lietuvos valstybės saugumo interesus. Pagal švietimo valdymo informacinės sistemos duomenis (toliau – ŠVIS), pvz., 2024–2025 mokslo metais pagal pirminio profesinio mokymo programas (nepriklausomai nuo finansavimo šaltinio ir profesinio mokymo teikėjo priklausomybės) iš viso Lietuvoje mokėsi 28 824 mokiniai, iš jų 674 mokiniai užsieniečiai (apytiksliai 315 mokinių mokosi rusų kalba, apie kitų mokinių mokymosi kalbą profesinio mokymo teikėjas ŠVIS informacijos nepateikė). 2025–2026 mokslo metais pirmosios kvalifikacijos Lietuvoje siekia iš viso 28 624 mokiniai, iš jų 793 mokiniai užsieniečiai (pagal pateiktą informaciją, 3 mokiniai mokosi anglų kalba, apytiksliai 370 mokinių mokosi rusų kalba, apie kitus mokinius profesinio mokymo teikėjas ŠVIS informacijos nepateikė).
- Nėra** aiškiai nustatyta, kokiais atvejais profesinio mokymo teikėjui **panaikinamas licencijos galiojimas** konkrečiai formaliojo profesinio mokymo programai ar jos moduliui ir kada panaikinamas visam formaliajam profesiniam mokymui ir su profesiniu mokymu susijusioms veikloms. Būtinybę aiškiai reglamentuoti licencijos galiojimo panaikinimo sąlygas dar labiau sustiprina praktikoje pasitaikantys atvejai, **kai profesinio mokymo teikėjai piktnaudžiauja licencijos turėjimu**: neužtikrina mokymo kokybės, pažeidžia teisės aktų reikalavimus (pavyzdžiui, neteisėtai išduodami diplomus ir pan.).
- Nustato **perteklinį reguliavimą, kad Vyriausybė tvirtina reikalavimus** valstybės ir savivaldybės profesinio mokymo įstaigos dalininkams (jie iki šiol nenustatyti). Kitose viešųjų paslaugų srityse reikalavimai viešosios įstaigos dalininkams nėra nustatomi nei įstatimuose, nei poįstatyminiuose teisės aktuose, todėl nėra objektyvaus pagrindo tokius reikalavimus taikyti profesinio mokymo srityje.
- Tikslintinas **suderinant jį su kitų įstatymų** (Viešųjų įstaigų įstatymo, Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties, Darbo kodekso) **nuostatomis**.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma:

- Nustatyti, kad **profesinis mokymas** pagal formaliojo profesinio mokymo programas arba jų modulius pirmajai kvalifikacijai įgyti **vykdomas lietuvių kalba. Mokiniam užsieniečiams**, kurie mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar jos modulį, pirmajai kvalifikacijai įgyti, nemokantiems lietuvių kalbos, **užtikrinamas privalomas lietuvių kalbos mokymasis, ir sudaromos sąlygos taikyti pereinamojo laikotarpio priemonės - dvikalbį mokymą** (lietuvių kalba ir kita kalba) **ar** kitą pagalbą švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka, **siekiant, kad iki kvalifikacijos suteikimo profesinis mokymas būtų vykdomas lietuvių kalba**. Kai pagal tęstinio profesinio mokymo programas mokosi mokiniai užsieniečiai, profesinis mokymas gali būti vykdomas lietuvių kalba arba taikant dvikalbį (lietuvių kalba ir kita kalba) mokymą švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. (Nurodoma, kad tautinėms mažumoms pakeitimai įtakos neturės, nes iš tautinių mažumų mokyklų atėję mokiniai profesijos mokėsi ir mokosi valstybine kalba).
- Aiškiai apibrėžti licencijos galiojimo, sustabdymo ir / ar panaikinimo sąlygas**, įvesti naujas aplinkybes dėl licencijos galiojimo panaikinimo ir galimybės kreiptis dėl jos pakartotinai.
 - Praktika rodo, kad 20 darbo dienų nustatytas terminas yra nerealus ir sunkiai gyvendinamas, kai reikia atlikti profesinio mokymo bazės vertinimą, pasitelkus išorės ekspertus (įvykdyti viešuosius pirkimus), todėl

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

įstatymo projektu siūloma nustatyti du terminus sprendimui priimti dėl licencijos išdavimo / papildymo ar motyvuoto atsisakymo ją išduoti / papildyti. Kai reikia atlikti atitikties vertinimą ir parengti ekspertizės aktą dėl pasirengimo vykdyti formaliojo profesinio mokymo programą ar jos modulį, siūloma prailginti terminą iki 2 mėnesių nuo paraiškos (prašymo) gavimo dienos terminą sprendimui priimti.

- Siekiama užtikrinti, kad licencijos nebūtų išduodamos asmenims, tiesiogiai susijusiems su pažeidimais, dėl kurių ankstesniam juridiniam asmeniui licencija buvo panaikinta.
3. **Atsisakyti perteklinės nuostatos, kad Vyriausybė tvirtina reikalavimus** valstybės ir savivaldybės profesinio mokymo įstaigos dalininkams.
 4. Į valstybės biudžetą **grąžinti profesiniam mokymui skirtas lėšas arba jų dalį** švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka privalo asmenys, kurie mokėsi valstybės finansuojamose profesinio mokymo vietose pagal tęstinio profesinio mokymo programas, kai profesinį mokymą nutraukė savo noru arba sutartis su jais buvo nutraukta jų pažeidus (mokymas pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas, skirtas pirmajai kvalifikacijai įgyti, yra nemokamas).
Anksčiau galiojęs 11 straipsnis apibrėžė, ką laikyti pirmąja kvalifikacija. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 70 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybinėje ir savivaldybės mokykloje mokymas pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas ir profesinio mokymo programas, skirtas pirmajai kvalifikacijai įgyti, yra nemokamas, todėl Įstatymo projektu siūloma aiškiai nustatyti, kad į valstybės biudžetą grąžinti profesiniam mokymui skirtas lėšas arba jų dalį ŠMSM nustatyta tvarka privalo asmenys, kurie mokėsi valstybės finansuojamose profesinio mokymo vietose pagal tęstinio profesinio mokymo programas.
 5. **Teisinio suderinamumo** (su Darbo kodekso nuostatomis, Viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų ir darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymu ir įstatymu Dėl užsieniečių teisinės padėties) ir **redakciniai pakeitimai**.

Siūloma, kad Įstatymo pakeitimai įsigaliotų **2026 m. gegužės 1 d.**

Įstatymo projektu siūlomas **formaliojo profesinio mokymo programų mokomosios kalbos reglamentavimas prisidės prie Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme nustatytų švietimo ir mokslo politikos nuostatų įgyvendinimo.**

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Pakeitimams įgyvendinti iki 2026 m. balandžio 30 d. reikės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus:

1. Pakeisti Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisykles, patvirtintas Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. V-1102 „Dėl Formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“.
2. Švietimo, mokslo ir sporto ministras turės patvirtinti Dvikalbio mokymo tvarkos aprašą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Ministerija 2025 m. rugpjūčio 28 d. organizavo konsultacijas dėl formaliojo profesinio mokymo programų mokomosios kalbos teisinio reguliavimo (dalyvavo socialiniai partneriai, Prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Profesinių mokyklų asociacija, Valstybinė kalbos inspekcija, Užimtumo tarnyba prie SADM ir kiti).

Įstatymo projektas suderintas su Teisingumo, Vidaus reikalų, Ekonomikos ir inovacijų, Socialinės apsaugos ir darbo, Finansų, Kultūros ministerijomis, Užimtumo tarnyba, Valstybine lietuvių kalbos komisija, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centru, Studijų kokybės vertinimo centru ir Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacija. Įstatymo projektas, aiškinamasis raštas patikslinti pagal gautas pastabas ir pasiūlymus bei **suderinti** darbo tvarka.

Neatsižvelgta į Lietuvos profesinio mokymo įstaigų asociacijos pastabą, kuria siūlyta **skirtingai reglamentuoti** nuostatą dėl mokymo valstybine kalba pagal finansavimo šaltinį (neatsižvelgta, kadangi iš esmės profesinis mokymas nėra vykdomas skirstant asmenis pagal jų mokymosi finansavimo šaltinį, taip pat nedera su Švietimo įstatymu).

Įstatymo projektas patikslintas atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2025 m. spalio 28 d. išvadoje Nr. NV-2401 ir Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės 2025 m. spalio 30 d. pažymoje Nr. NV-2441 pateiktus pastebėjimus.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Giedrė Ulytė

Socialinės politikos grupėpatarėja